



МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ



Кафедра історії, археології, інформаційної
та архівної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	СПЕЦІАЛЬНІ ІСТОРИЧНІ ДИСЦИПЛІНИ
Викладач (-і)	Василь ОРЛИК, доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи
Контактний тел.	+38(095) 423-95-96
E-mail:	v.m.orlik@gmail.com
Обсяг та ознаки дисципліни	Вибіркова дисципліна, змістових модулів – 2. Форма контролю: залік. Загальна кількість кредитів – 4, годин – 120 Формат: очний (offline / facetoface) / дистанційний (online). Мова викладання: українська / англійська.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до графіка, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua; у режимі відео конференцій Zoom, через електронну пошту, Viber, Messenger, Telegram за домовленістю.
Пререквізити	Особливі вимоги відсутні.

1. Мета і завдання дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Спеціальні історичні дисципліни» є формування системи знань про наукові дисципліни, що вивчають певні види або окремі сторони форми і змісту історичних джерел, на основі яких історична наука будує свої висновки.

Завдання вивчення дисципліни:

- формування компетентностей, важливих для особистісного розвитку майбутніх фахівців та забезпечення їхньої конкурентоспроможності на сучасному ринку праці;

- теоретична підготовка здобувачів з питань еволюції знань, змісту та ролі спеціальних історичних дисциплін у системі історичної науки, визначення

особливостей історичних джерел та засвоєння здобувачами сучасних підходів до їх вивчення, формування критичного ставлення до історичного джерела;

- надання здобувачам теоретичних знань у процесі вивчення ними специфічних методик і технічних прийомів наукової критики історичних джерел.

2. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- теоретичні засади та практичні сторони виникнення, становлення і використання спеціальних історичних дисциплін;
- історію розвитку спеціальних історичних дисциплін;
- сучасні методи історичного пізнання, методики і технології історичних досліджень;
- особливості різноманітних типів і видів джерел.

вміти:

- самостійно працювати з джерелами з метою одержання достовірної інформації про історичні події та явища;
- володіти навичками джерелознавчої критики документів;
- оперувати основними термінами та поняттями джерелознавства на рівні відтворення, тлумачення та використання в професійній діяльності;
- аналізувати основні тенденції розвитку спеціальних історичних дисциплін в їх історичній ретроспективі й перспективі.

набути соціальних навичок (soft skills):

- здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал;
- взаємодіяти в соціокультурному середовищі.

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

При організації освітнього процесу в Центральноукраїнському національному технічному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/The_provisions_of_company_profile.pdf; Положення про організацію вивчення вибіркового навчального плану ЗВО <http://www.kntu.kr.ua/doc/doc/vibir.pdf>; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ <http://www.kntu.kr.ua/doc/dobro.pdf>.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вступ до курсу. Опрацювання писемних джерел

Тема 1. Система спеціальних історичних дисциплін.

Тема 2. Історія розвитку спеціальних історичних дисциплін.

Тема 3. Палеографія.

Тема 4. Кириличне письмо та його розвиток.

Тема 5. Матеріали та знаряддя письма.

Тема 6. Дипломатика.

Змістовий модуль 2. Дослідження зображальних джерел

Тема 7. Сфрагістика.

Тема 8. Нумізматики.

Тема 9. Боністика.

Тема 10. Фалеристика.

5. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль.

Рейтинг здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою, у тому числі: перший модуль – 50 балів, другий модуль – 50 балів.

Семестровий залік полягає в оцінці рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на лекційних, практичних, семінарських або лабораторних заняттях і виконання індивідуальних завдань за стобальною та дворівневою («зараховано», «не зараховано») та шкалою ЄКТС результатів навчання.

6. Рекомендовані джерела інформації

1. Авхутська С. Становлення сучасного канону спеціальних історичних дисциплін у вітчизняній науці: друга половина XIX – XXI ст.. [Електронний ресурс] / С. Авхутська. Режим доступу: file:///C:/Documents%20and%20Settings/Пк/Мои%20документи/pednauk_2016_6_15.pdf
2. Бондаренко Г. Спеціальні історичні дисципліни / Г. Бондаренко. Луцьк: Ред.-вид. відділ СНУ, 2015. 424 с.
3. Войнаровський А. В. Вступ до спеціальних історичних дисциплін: на допомогу студентам / А. В. Войнаровський. – Вінниця, 2009.
4. Войцехівська І. Спеціальні історичні дисципліни: довідник / І. Войцехівська. К.: Либідь, 2018. 520 с.
5. Воронов В. Спеціальні історичні дисципліни: підручник / В. Воронов; Мінво освіти і науки України, Дніпров. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. Дніпро: Ліра, 2019. 160 с.
6. Гавриленко В. Шлях до сфрагістики / В. Гавриленко. Київ-Львів, 2014.
7. Дашкевич Я. Майстерня історика. Джерелознавство а спеціальні історичні дисципліни. Львів: Літературна агенція «Піраміда», 2011. 792 с.

8. Зубанич Л. Л. Спеціальні історичні дисципліни. Навчально-методичний посібник. Методичні рекомендації та робоча навчальна програма (ОП «Історія») / Л. Л. Зубанич. Ужгород, 2022. 154 с.
9. Історичне джерелознавство. Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Я. С. Калакура (кер. авт. колективу) та ін. Київ: Либідь, 2017.
10. Калакура Я. С. Інтегрована функція спеціальних історичних дисциплін / Я. С. Калакура. *Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики*. Збірник наукових праць. Київ, 2015. Вип.26-27. С. 407-420.
11. Маринченко Г. М. Спеціальні історичні дисципліни: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів історичних спеціальностей / Г. М. Маринченко. Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2018.
12. Маринченко Г. М. Спеціальні історичні дисципліни та джерелознавство: матеріали для організації самостійної роботи під час змішаного навчання: навчально-методичний посібник / Г. М. Маринченко. Миколаїв: видавець Румянцева Г. В., 2023. 209 с.
13. Пономаренко Л. А. Картографічні матеріали України XVIII ст. як історико-географічне джерело / Відп. ред. Г. В. Боряк; упор. Р. І. Сосса. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2022. 133 с. [Електронний ресурс] / Л. А. Пономаренко. Режим доступу: <http://resource.history.org.ua/item/0017063>
14. Перехрест О. Г. Історична хронологія. Навчальний посібник. Видання третє, доповнене і виправлене / О. Г. Перехрест. Черкаси: ФОП Гордієнко Є. І., 2020. 121 с. URL: <http://eprints.cdu.edu.ua/4266/1/istor.pdf>
15. Сокирко О. Г. Українська кирилична палеографія XI – XVIII ст. навч. посіб. / О. Г. Сокирко. – К., 2016.
16. Спеціальні історичні дисципліни: навчально-методичний комплекс / упор. В. В. Карпенко, І. І. Кривошея. Умань: ФОП Жовтий О. О., 2016. 94 с.
17. Спеціальні історичні дисципліни [Текст]: конспект лекцій для студентів спеціальності 032 «Історія та археологія» денної форми навчання / Н. Н. Лобко. Суми: СумДУ, 2021. 219 с.
18. Шологон Л. І. Спеціальні історичні дисципліни. Навчально-методичний посібник для студентів другого курсу спеціальності «Середня освіта. Історія» / Л. І. Шологон. Івано-Франківськ, 2017.
19. Шуст Р. Нумізмати́ка: історія грошового обігу та монетної справи в Україні: навч. посіб. / Р. Шуст. – К., 2007.
20. Яременко М. Спеціальні історичні дисципліни: навч. посіб для студ. іст. спец. / М. Яременко. К.: Аграр-Медіа Груп, 2010. 197 с.

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри історії, археології та архівної справи Протокол № 1 «28» вересня 2023 р.